

Первый сон с этим мужичком увидела Анна спустя некоторое время после роковой встречи с Вронским на станции, где погиб сторож из-за своей невнимательности. *«На минуту она опомнилась и поняла, что вошедший худой мужик в длинном нанковом пальто, на котором не доставало пуговицы, был истопник...»* [1, с. 245].

Второй сон с мужичком видит уже Вронский после недельного общения с иностранным принцем, в частности, после охоты: *«Что такое? Что? Что такое страшное я видел во сне? Да, да. Мужик-обкладчик, кажется, маленький, грязный, со взъерошенной бородкой, что-то делал нагнувшись и вдруг заговорил по-французски какие-то странные слова. Да, больше ничего не было во сне, – сказал он себе. – Но отчего же это было так ужасно?»* [1, с. 749].

Вероятно, Алексей Толстой в художественный мир произведения включает архетипы (археобразы), которые влияют на ход событий в романе.

Если Анна видит в своём сне образ, похожий на сторожа, то Алексей наблюдает образ мужика-обкладчика с охоты, который играет там важную роль, т. е. мужичок с бородой «разговаривает» с героями на их языке и интерпретируется в таком виде, который понятен лишь им.

У обоих героев прослеживаются теневые архетипы. У Анны выходом тени стало появление запретных чувств к Алексею. У Вронского прослеживается теневой архетип «трикстер»: иностранный принц видится ему взбалмошным и безумным, не имеющим чувства меры и ответственности. Алексей начинает беспокоиться о том, что очень похож на иностранца, а со временем может стать его копией.

Литература

1 Толстой, Л. Н. Анна Каренина / Л. Н. Толстой. – Москва : Эксмо, 2008. – 749 с.

А. В. Піменава

Навук. кiр. А. В. Брадзiхіна,

канд. фiлал. навук, дацэнт

ПРОЗА РАІСЫ БАРАВІКОВАЙ: СПЕЦЫФІКА ВЫЯЎЛЕННЯ ТВОРЧАГА ПАЧАТКУ

Яркай творчай асобай у сённяшняй айчынай літаратуры з'яўляецца Раіса Баравікова. Вядомая найперш як паэтка, у апошнія дзесяцігоддзі Р. Баравікова плённа працуе ў праязных жанрах (зборнікі «Вячэра манекенаў», «Кава для дамавіка» і інш.). В. Куляшова, аналізуючы жаночую прозу канца ХХ – пачатку ХХІ стагоддзя, слухна адзначае: «Часцей за ўсё жанчыны-празаікі звяртаюцца да “малых формаў”, знаходзячы ў іх зручнае поле для творчага эксперыменту» [1]. Не выключэннем становіцца і праязная творчасць Р. Баравіковай, якая аддае перавагу апавяданню, навеле, казцы.

Сярод важнейшых рыс прозы пісьменніцы адзначым дзве. Па-першае, апавяданні пісьменніцы выглядаюць лагічным працягам яе паэтычнай творчасці ў праблемным і геройным планах. Так, у творах часцей за ўсё дзейнічае сталая жанчына, якая апынаецца ў сітуацыі нялёгкага выбару. Проза Р. Баравіковай працягвае кола тэм, знаёмых чытачу па лірыцы пісьменніцы. Асноўныя з іх – каханне і звязанае з ім кола праблем, пошукі сябе і свайго месца ў свеце, прызначэнне жанчыны. Аўтарка па-майстэрску перадае псіхалогію, пачуцці галоўнай гераіні праз складаная жыццёвыя жыццёвыя абставіны, у якія яна трапляе.

Па-другое, у прозе Р. Баравіковай натуральна аб'ядноўваюцца дзве плыні: фантастычная і рэалістычная. У зборніках «Вячэра манекенаў» і «Кава для дамавіка» многія апавяданні напісаны ў жанры псіхалагічнай фантастыкі. Героі гісторый сутыкаюцца з невытлумачальнымі, містычнымі з'явамі, судакранаюцца з іншымі прасторава-часавымі

вымярэннямі, трапляюць пад уздзеянне іншапланетнікаў, пры гэтым застаючыся ў звыклых зямных рэаліях. Фантастычнае ў творах суседнічае з рэальным і садзейнічае глыбокаму асэсаванню філасофскіх пытанняў, сярод якіх праблемы наканаванасці лёсу, жаночага кахання, творцы і творчасці, каштоўнасных арыенціраў чалавецтва.

Такім чынам, малая проза пісьменніцы вызначаецца псіхалагізмам, інтэлектуалізмам і выразным гуманістычным пафасам.

Літаратура

1 Кулешова, В. Женская проза Беларуси [Электронны рэсурс] / В. Кулешова. – Режим доступа: <https://dereksiz.org/belorusское-obshestvennoe-obedinenie-prepodavatelej-russkogo-y.html?page=8>. – Дата доступа: 14.05.2023.

К. М. Сакалоўская

Навук. кір. **К. Л. Хазанова**,
канд. філал. навук, дацэнт

АНТОНІМЫ Ў БЕЛАРУСКІХ ПРЫКАЗКАХ І ПРЫМАЎКАХ

Сярод жанраў беларускай вуснай-народнай творчасці выдзяляюцца прыказкі і прымаўкі. Гэта невялікія па колькасці слоўных складніках у выказванні з павучальным зместам. У многіх выпадках прыказкі і прымаўкі ўяўляюць сабой рыфмаваныя выслоўі. Дзякуючы сваім моўным асаблівасцям гэтыя выслоўі актыўна выкарыстоўваюцца ў штодзённым маўленні чалавека. Распаўсюджанасць парэміі абумоўлена, у тым ліку і іх моўным адметнасцямі.

Адна з адметнасцей мовы беларускіх народных прыказак і прымавак – наяўнасць антонімаў. Антонімы – словы з супрацьлеглай сямантыкай. У прыказках і прымаўках антонімы абазначаюць супрацьлеглыя паняцці, з’явы, прыкметы: «**Блізка відаць, ды далёка дыбаць**» [1, с. 90]; «**Ластаўка дзень пачынае, а салавей канчае**» [2, с. 67].

Антонімы ў мове беларускіх прыказак можна падзяліць на аднакаранёвыя і рознакаранёвыя. Аднакаранёвыя антонімы ўтварыліся ад аднаго караня. Аднакаранёвыя антонімы абазначаюць супрацьлеглыя паняцці за кошт выкарыстання прыстаўкі *не-*: «**Не было б шчасця, ды (дык) няшчасце памагло**» [1, с. 360].

У мове беларускіх прыказак і прымавак часцей сустракаюцца рознакаранёвыя антонімы, калі словы, якія называюць супрацьлеглыя з’явы, утвараюцца ад розных каранёў і асноў: «**Дзе людзі бяднеюць, там паны багацеюць**» [1, с. 169]; «**Не будзь салодкі, а то праглынуць, не будзь горкі, а то праплююць**» [1, с. 359].

Паводле часцінамоўнай прыналежнасці антонімы ў мове беларускіх прымавак і прыказак часцей з’яўляюцца дзеясловамі, прыметнікамі і прыслоўямі: «**Дзе грошы гавораць, там праўда маўчыць**» [1, с. 167]; «**Дзень мала, а два многа**» [1, с. 180]; «**Бойся быка спераду, каня ззаду, а дурня – з усіх чатырох бакоў**» [1, с. 96]; «**Добрае далёка чуваць, а дрэннае яшчэ далей**» [1, с. 177].

Ужыванне антонімаў надае беларускім прыказкам і прымаўкам выразнасць і эмацыянальнасць.

Літаратура

1 Лепешаў, І. Я. Тлумачальны слоўнік прыказак / І. Я. Лепешаў, М. А. Якалцэвіч. – Гродна : ГрДУ, 2011. – 695 с.

2 Прыказкі і прымаўкі: у 2 кн. / рэд. А. С. Фядосік. – Мінск : Навука і тэхніка, 1976. – Кн. 1. – 560 с.